

ADVENDIAJA I PÜHAPÄEV AD 2022

Mk 11:1–10 (Sk 9:9–10; 1Pt 1:7–12)

1 Ja kui nad jõudsid Jeruusalemma lähedale Betfagesse ja Betaaniasse Õlimäe juurde, läkitas Jeesus kaks oma jüngritest

2 ja ütles neile: «Minge külla, mis on teie ees, ja kohe, kui jõuate sinna, leiate kinniseotud sälu, kelle seljas ei ole istunud veel ükski inimene. Päästke see lahti ja tooge siia!

3 Ja kui keegi teile ütleb: Miks te seda teete? siis öelge: Issand vajab teda ja läkitab ta peatselt tagasi!»

4 Jüngrid läksid ja leidsid sälu seotuna värava juures tänaval ja päästsid ta valla.

5 Ja mõned sealseisjaist ütlesid neile: «Mis te teete, et päästate sälu lahti?»

6 Aga nemad ütlesid neile just nõnda, nagu Jeesus oli käskinud, ja nad jäeti rahule.

7 Ja nad tõid sälu Jeesuse juurde ja heitsid oma rõivad ta peale ning Jeesus istus sälu selga.

8 Ja paljud laotasid tee peale oma rõivad, aga teised väljadelt raiutud oksid.

9 Need aga, kes käisid Jeesuse eel ja järel, hüüdsid: «Hoosanna! Õnnistatud olgu see, kes tuleb Issanda nimel!

10 Õnnistatud olgu meie isa Taaveti tulev kuningriik! Hoosanna kõrgustes!»

Sissejuhatus

Teise evangeeliumi autoriks on kiriku pärimuse kohaselt Barnabase, Pauluse ja hiljem ka Peetruse kaaslasena olnud Markus, kelle pärisnimeks oli Apostlite tegude raamatu järgi Johannes (Ap 12:12.25; 15:37).¹

Kiriku liturgiline traditsioon ei samasta Johannes Markust evangelist Markusega, vaid näiteks Rooma Martüroloogium meenutab neid kahe erineva isikuna:

25. aprillil – «Aleksandrias püha evangelist Markuse sünnipäev. Ta oli apostel Peetruse õpilane ja tõlk; Roomas palusid vennad tal kirjutada evangeeliumi. Seda ta tegi, ja selle lõpetanud, läks Egiptusesse. Kõigepealt ta kuulutas Kristust Aleksandrias ja rajas seal koguduse; hiljem ta vahistati kristliku usu pärast, seoti köidikuisse ning piinati rängalt üle kivide lohistades. Pärast seda hoiti teda vangistuses, kus ta sai esmalt kinnitust ingli külaskäigu ja seejärel Issanda enda ilmumise läbi. Ta kutsuti taeva kuningriiki Nero kaheksandal valitsemisaastal.»

---

¹ Nimi Ἰωάννης tuleneb heebrea nimest יוֹחָנָן või יְהוֹחָנָן ning tähendab «JHWH on armuline», «JHWH on armu andnud», «JHWH armukink». Nimi Μάρκος pärineb ladina keelest ning on tõenäoliselt seotud sõjajumaluse Marsiga.

27. septembril – «Foiniikias Bybloses püha piiskop Markus, keda püha Luukas kutsub Johanneseks ning kes oli selle Maarja poeg, keda meenutatakse 29. juunil.»

Kui martüroloogiumis mainitud Nero kaheksas valitsemisaasta evangelist Markuse surma-aastana on õige ning kui Markus kirjutas evangeeliumi Roomas, siis pidi see valmima millalgi enne aastat 60. Ning kui sellele lisada pärimus, et Rooma kristlased² palusid Markusel kui Peetruse saatjal ja tõlgil talletada kirjalikult see, mida ta oli apostlilt kuulnud, võib Markuse evangeeliumi vaadelda kui Peetruse tunnistust Jeesuse elust, kannatustest, surmast ja ülestõusmisest.

Viimast kinnitab Markuse kavatsetult lihtne ja otsekohene jutustamisstiil ühes tõsiasjaga, et erinevalt teistest evangelistidest keskendub Markus vähem pikkadele jutlustele ja tähendamissõnadele ning rohkem Jeesuse tegudele, sh imetegudele.

Pidades silmas Markuse evangeeliumi tõenäolist koostamisaega ja -paika, joonistub välja ka selle sõnumi eripära: see on suunatud tagakiusatud, kannatavale ja võitlevale kogudusele. Markuse evangeeliumi ülesehitust vaadeldes on tähelepanuväärne, et kolmandiku selle mahust haarab Jeesuse maise elu viimane nädal, iseäranis Tema kannatuse ja ristisurma lugu – ning algusest peale peab Jeesus seisma silmitsi kriitikutega, vaenulikult meelestatud kirjatundjate ja ka omaenda jüngrite mõistmatuse ja argusega.

Samuti algusest peale ei tee Markus mingit saladust sellest, kes Jeesus on. Raamat algab sõnadega: «Jeesuse Kristuse, Jumala Poja evangeeliumi algus.» (Mk 1:1) ning juba esimeses peatükis tuleb esile Jeesuse jumalik vägi ja olemus – sellena, kellele kuuletuvad metsloomad ja keda teenivad inglid (Mk 1:13); kelle kutsele järgnedes ollakse valmis jätma silmapilkselt maha kõik endine ja alustama uut, täiesti tundmatut elu (Mk 1:17j); kes ei õpeta mitte «nagu kirjatundjad, vaid nagu see, kellel on meelevald» (Mk 1:22); keda tunnustavad ja kelle sõna kuulavad isegi rüvedad vaimud (Mk 1:24–27).

Kuna, nagu öeldud, suur osa Markuse evangeeliumist käsitleb otsesemalt või kaudsemalt Jeesuse kannatuse ja surma (ning vastuolusid vaimuliku või ilmaliku autoriteedi kandjatega), on selge, et raamatu eesmärgiks ei ole kujutada Jeesust [vaid maise] imetegijana. Kogu oma väest ja meelevallast hoolimata näib Ta viimaks ikkagi lüüa saavat – aga just seeläbi saab Tema lugu neile, keda Temasse uskumise pärast taga kiusatakse, tõeliseks kinnituseks, sest nagu Jeesus ise ütleb, «kui keegi tahab käia Tema järel, siis ta salaku oma mina ja võtku oma rist ja järgnegu Talle» (vrd Mk 8:34).

---

² Kuna Markus peab oma evangeeliumis vajalikuks selgitada mitmeid heebrea- ja arameakeelseid väljendeid ja mõisteid, oli tõenäoliselt tegemist endistest paganatest kristlastega.

Kui siinkohal mõelda Markuse evangeeliumi lõpu peale, siis võib-olla ei olegi see, nagu vahel arvatakse, kaduma läinud, vaid autor jättiski meelega, täiesti kavatselt ja selge eesmärgiga otsad lahtiseks: ingel käsib naistel minna ja Issanda ülestõusmist kuulutada, nemad aga «ei öelnud kellelegi midagi, sest nad kartsid» (Mk 16:8).

Markuse evangeeliumi eesmärgiks on tunnistada Jeesusest kui tõelisest Jumala Pojast, kes on samal ajal ka tõeline inimene,³ kes, omades meeleva nii inimeste kui loomade ja loodusjõudude üle, nii inglite kui kurjade vaimude üle, nii haiguste kui isegi surma üle, pidi siiski kannatama ja surema – selleks, et need, kes Teda järgivad, võiksid ka ise risti kandes ja kannatades, ülimalt tõenäoliselt koguni oma usu pärast surres, saada osa Tema võidust.

See võit – lõplik võit – võib küll praegu veel inimsilme eest varjul olla (võib-olla just seetõttu ei kõnele Markuse evangeelium algselt midagi ülestõusnud Jeesuse ilmumistest), ent on sama sama kindel ja reaalne nagu kõik need lood, mida Markus on Peetruse kui neid oma silmaga näinu jutustuste põhjal vahendanud. Oluline on mitte usku kaotada, vaid kindlaks jääda, Jeesuse kuulutatud ja Temas teostunud evangeeliumist osa ja aru saada ning seda ustavalt tunnistada.

Selle kinnitusega sobitub hästi ka Markuse evangeeliumi praegune, tõenäoliselt teiste evangeeliumide põhjal hiljem kokku pandud ja lisatud lõpp, milles julgustatakse nii Jeesusesse uskuma kui sellest usust tunnistust andma sõnadega (ühtlasi uskmatuse või usust äralangemise eest hoiatades): «Kes usub ja on ristitud, see päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka. Kuid uskujaid saavad sellised tunnustähed: minu nimel ajavad nad välja kurje vaime, räägivad uusi keeli, tõstavad paljaste kätega üles mürkmadusid, ning kui nad jooksid midagi surmavat, ei kahjustaks see neid; haiged, kellele nad panevad käed peale, saavad terveks.» (Mk 16:16–18)

Keelelisi märkuseid

Kui nad jõudsid Jeruusalemma lähedale – και ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα – sõnasõnalt: «kui nad lähenevad Jeruusalemmale».⁴ Nime Ἱεροσόλυμα – יְרוּשָׁלַיִם või יְרוּשָׁלַיִם – tõlgitakse kristlikus traditsioonis sageli kui «rahu linn».⁵

---

³ Siinkohal tasub meenutada mitmete Rooma keisrite, sh Nero poolt endale omistatud tiitlit *Divi Filius*, mida võib samuti tõlkida «jumala poeg».

⁴ Viimases eestikeelses redaktsioonis (nagu ka EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus) on originaalis kasutatud oleviku ajavorm tõlgitud tihtipeale lihtminevikuks. Tegemist on kahetsusväärse stilistilise eksimusega, kuna oleviku kasutamine taolistes kohtades on oluline jutustuse dünaamika tajumiseks. 1989. aasta Uues Testamendis on oleviku ajavorm siinkohal säilitatud.

⁵ Paljud keeleteadlased seavad selle tähenduse küll kahtluse alla, pakkudes välja pigem seose iidse ugariti jumaluse Šalimiga.

Betfagesse – εις Βηθφαγή – nime Βηθφαγή – aramea keeles בית פג – üheks võimalikuks tähenduseks on «tooreste viigimarjade koda».

Betaaniasse – Βηθανίαν – nime Βηθανία – בית גני – üheks võimalikuks tõlkevasteks on «viletsuse koda».

Läkitas Jeesus – ἀποστέλλει – «läkitab». sõna ἀποστέλλω tähistab enamasti kindla ülesandega läkitamist (määramist).⁶ Originaalis puudub siin nimi «Jeesus».

Jüngritest – τῶν μαθητῶν – sõna μαθητής – «jünger», «õpilane» – tuleneb verbist μαθάνω – «õppima», «teadmisi omandama».

Ütles – λέγει – «ütleb».

Kohe – εὐθύς – sõna εὐθύς koosneb adverbialsest eesliitest εὖ – «hea», «hästi» – ja verbist τίθημι – «asetama», «paigutama», «seadma» – ning seda võiks kõige täpsemalt tõlkida sõnaga «otsejoones», samuti «otsekohe», «otsemaid».⁷

Leiate – εὐρήσετε – sõna εὐρίσκω tähistab eeskätt taolist leidmist, millele ei eelne otsimine, vaid mis pigem sünnib ootamatult, hea õnne peale.⁸

Päästke...lahti – λύσατε – Sõna λύω tähendab «[seotut] lahti päästma», «valla päästma», «vabaks laskma», «[patust/süüst] lahti mõistma».

Teete – ποιείτε – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».⁹

Issand – ὁ κύριος – κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Päästsid ta valla – λύουσιν αὐτόν – «päästavad ta valla».

Mis te teete, et päästate sälu lahti – τί ποιείτε λύοντες τὸν πῶλον – sõnasõnalt: «mida [te] sälgu lahti päästes teete».¹⁰

⁶ Siit tuleneb ka sõna ἀπόστολος – «apostel».

⁷ Markus kasutab seda sõna oma evangeeliumis 41 korda.

⁸ Meenutagem siinkohal Archimedese kuulsat vanniskäiku.

⁹ Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või tõeliselt poeetiliselt: «Meie oleme Tema poeem...»

¹⁰ Võib-olla tahtsid küsijad teada, kas tegemist on prohvetliku märgiga (viitena Sk 9:9 ettekuulutusele).

Jeesus – τὸν Ἰησοῦν – Nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Nad jäeti rahule – ἀφῆκαν αὐτούς – sõna ἀφίημι tähendab «lubama», «laskma», «luba andma», «voli andma».¹¹

Rõivad – τὰ ἱμάτια – sõna ἱμάτιον võib tähistada igasugust üleriidet.

Jeesus istus – ἐκάθισεν – originaalis puudub siin nimi «Jeesus».

Tee peale – εἰς τὴν ὁδόν – sõna ὁδός tähendab nii «tee» kui «teekond» (s.t «käidud/parajasti käidav tee»)¹².

Need aga, kes käisid Jeesuse eel ja järel – καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες – «ja eeskäijad ja järgnejad» (mõlemad kesksõnad on originaalis oleviku ajavormis). Sõna ἀκολουθῶ tähendab «[kellegi] järel käima», «[kedagi] saatma», «[kellegi] järgijaks saama/hakkama».

Hüüdsid – ἔκραζον – sõna κράζω tähendab «valju häälega hüüdma», «karjuma», samuti (väga sarnaselt eestikeelsele vastele) «kraaksuma».

Hoosanna – sõna ὡσαννά tuleneb sõnadest «palun» – koosnevast heebreakeelsest väljendist ἡλληλη – sõnasõnalt «Palun päästa!»

Õnnistatud olgu – εὐλογημένος – sõna εὐλογέω tähendab «head soovima», «õnnistama», «õnnistust paluma», ka «[õnnelikuks] kiitma», «ülistama».

Kes tuleb – ὁ ἐρχόμενος – võiks tõlkida ka: «see, kes on tulemas».¹³

Tulev kuningriik – ἡ ἐρχομένη βασιλεία – originaalis kasutatakse siin oleviku ajavormi, s.t tegemist ei ole mitte tulevikus oodatava, vaid praegu toimuva sündmusega. Sõna βασιλεία – «kuningriik», «valitsus» – tuleneb tõenäoliselt sõnast βάσις, mis antud kontekstis tähistab kõrgemal kohal seismist.

Kõrgustes – ἐν τοῖς ὑψίστοις – sõna ὑψος tähendab «kõrgus». Siin on tegemist ülivõrdega, seega «kõige kõrgemal», «kõrgeimais [paigus]».¹⁴

¹¹ 1739. aasta Piiblis: «ja nemmad lasksid neid minna»; 1968. aasta piiblitõlkes: «siis lasti nad tulema».

¹² Vrd samast algtüvest pärineva venekeelse verbiga ходить – «käima».

¹³ Taoliselt võiks see viidata sellele, keda oodatakse (ja kes on tulemas), s.t Messiale.

¹⁴ 1989. aasta Uues Testamendis: «üleval kõrgel».

Sisuline analüüs

Markuse evangeelium jaguneb laias laastus kahte ossa: Mk 1:1–8:26 ning Mk 8:31–16:20. Nende kahe vahel seisab Peetruse tunnistus Jeesusest kui Messias (Mk 8:27–30). Evangeeliumi esimene pool kõneleb Jeesuse avalikust tegevusest Galileas, teine pool algab kannatuste, surma ja ülestõusmise ettekuulutusega ning hõlmab nii Jeesuse teekonna Jeruusalemma kui Tema kannatused, surma ja ülestõusmise ühes sellele järgnenuga.¹⁵

Markuse evangeeliumi peasa juhatab sisse üheteistkümnend peatükk, mille alguses seisab jutustus Jeesuse sisenemisest Jeruusalemma. Eriti peatüki esimestes salmides kasutatakse rohkesti nn ajaloolist olevikku (vt keelelisi märkuseid), mille ülesandeks on haarata lugeja tähelepanu ning tähistada kirjeldatud sündmuste olulisust ja dünaamikat (viimast rõhutab ka Mk 11:2 kasutatud sõna εὐθύς – «kohe», «sedamaid»): nad lähenevad Jeruusalemmale, nad on juba Betfages ja Betaanias, nad saavad Ölimäe juurde – siin on raske mitte märgata nii ootusärevusest kui rõõmust märgistatud messiaanlikku sõnumit pikalt ja pikisilmi oodatu saabumisest.

Betfage, Betaania ja Ölimäe mainimine võib olla mõeldud lihtsalt selleks, et näidata, kui ligidal Jeesus Jeruusalemmale oli – «ühe hingamispäeva teekonna kaugusel» (Ap 1:12) ehk veidi alla kilomeetri. Samas on neil paikadel ja nimedel kindlasti ka sisuline tähendus.

Betfage – «tooreste viigimarjade koda» – võib viidata sellelesamale, millele peagi järgnenud viljatu viinapuu needmine (Mk 11:12–14) – lehti on palju, aga vilja mitte üldsegi.¹⁶ Betaania – «viletsuse koda» – võib olla vihje Jeruusalemma vaimulikule olukorrale, aga ka Jumala tahte ja töötusele see olukord pöörata.¹⁷ Ölimäega on kõige lihtsam: seda seostati juudi traditsioonis otseselt Messia saabumisega (ja surnute ülestõusmisega viimsel päeval).

Jeesus andis nii oma jüngritele kui ülejäänud rahvale selge märgi sellest, kes Ta on ja milleks Ta Jeruusalemma tuli. Ta läkitas kaks jüngrit ees olevasse külla, andes neile konkreetse ülesande teha teoks ammune, prohvet Sakarja kaudu umbes viis ja pool sajandit varem antud tõotus: «Ole väga rõõmus, Siioni tütar, hõiska, Jeruusalemma tütar! Vaata, sulle tuleb sinu kuningas, õiglane ja aitaja. Tema on alandlik ja sõidab eesli seljas, emaesli sälu seljas.» (Sk 9:9)

---

¹⁵ Vahel iseloomustatakse Markuse evangeeliumi kui pika sissejuhatusega kannatuslugu.

¹⁶ Vrd nt Mk 7:6: «Aga Jeesus ütles neile: «Kui hästi on teist, silmakirjatsejatest, ennustanud Jesaja, nõnda nagu on kirjutatud: «See rahvas austab mind huultega, nende süda on aga minust kaugel.»»

¹⁷ Vrd nt Js 54:11: «Sina vilets, vintsutatu, trööstimatu! Vaata, ma ehitan sind türkiisikividega ja rajan su aluse safiiridest.»

Jüngrid pidid külla jõudes leidma kinniseotud eelisälu ning selle valla päästma ja Jeesuse juurde tooma, vastates inimestele, kes võivad hakata seda nähes küsimusi esitama, lihtsalt: «Issand vajab teda ja läkitab ta peatselt tagasi!» (Mk 11:3) Kõik läkski nii, nagu Jeesus ütles, ja juba küsimus, mille jüngrite tegevust jälginud kõrvalseisjad esitasid, näitab, et märk oli kõigile selge, nii et sõnade «Mida te sälgu lahti päästes teete?» asemel võinuksid nad samahästi küsida: «Kas te tahate sellega öelda, et aeg on käes?» (vaata vastavat keelelist märkust).

Eeslil ei ole Pühakirjas seda veidi halba mainet, mis kipub teda tänapäeval sagedasti iseloomustama – vähemalt nendes ühiskondades, kus eeslit tuntakse peaaesjalikult raamatutest või loomaaiaist. On küll tõsi, et heebrea sõna עֶסֶל – «eesel» – viitab etümoloogiliselt eesli tihtipeale rahutule ja jonnakale iseloomule ning sõna עֵיִר – «sälg» – äkilisusele¹⁸, ent sellegipoolest polnud sugugi tegemist põlatud loomaga, vaid asendamatu tööloomaga nii kaubaveoks kui inimeste kandmiseks. Eeslit peeti niivõrd väärtuslikuks, et selle esmasündinu võis tallega lunastada (2Ms 13:13; 34:20), samuti mainitakse eesleid mitmel pool kellegi jõukust iseloomustades.

Prohvet Sakarja ettekuulutus eesli seljas sõitvast kuningast on siiski omapärane, kuna erinevalt hobusest või muulast ei kujutata eeslit mujal Vanas Testamendis kunagi kuningliku ratsuna. Samas võib väljendi «sõidab eesli seljas, emaesli sälu seljas» teises pooles mainitud sõnapaari עֵיִר בְּרֶגְלֵי אֵתְנָוֹת – tõlkida mitte ainult «emaeesli sälg», vaid ka «tõupuhas eeslisälg», mis sel juhul viitaks ikkagi teatavale auväärsusele.

Eeslit mainib ka esiisa Jaakob oma ettekuulutuses Juuda kohta: «Ei lahku valitsuskepp Juudast ega sau tema jalgelt, kuni tuleb Juuda poeg Siilo, ja teda võtavad rahvad kuulda. Ta seob oma eesli viinapuu külge, hea viinapuu külge oma eeslivarsa; ta peseb oma kuube veiniga ja oma vammust viinamarjade verega.» (1Ms 49:10j)

On täiesti selge, et Jeesus sisenes Jeruusalemma nii Jaakobi ettekuulutuse täitjana kui prohvet Sakarja läbi töötatud õiglase ja alandliku kuningana, s.t Messiana, Päästjana. Jeesus teadis seda ise ja küllap seda taipasid ka Tema jüngrid – kui juba Jeesust eeslil ratsutamas näinud rahvahulk sellest aru sai ja Teda vastavalt tervitas.

Jüngrid heitsid eesli peale oma rõivad, paljud rahva hulgast laotasid rõivaid ühes väljalt raiutud okstega tee peale, väljendades nõnda nii austust kui lojaalsust kroonimisprotsessioonis kuninglikku linna sisenevale valitsejale.¹⁹

¹⁸ See, et Jeesus ratsutas säluga, kelle seljas polnud istunud veel ükski inimene (Mk 11:2), võib viidata nii Jeesuse jumalikkusele või vähemalt erakordsusele kui ka sellele, et alandliku ja tasasena tuli Ta [lahiti] päästma taltsutamatu, jonnakat, metsikut inimkonda, kes oli kinni omaenda sõnakuulmatuse, jumalakartmatuse ja patu köidikuis. – Jeesus oli metsikute, taltsutamata olenditega harjunud ning tuli nendega hõlpsasti toime: «Ja ta oli kõrbes nelikümmend päeva saatana kiusata. Ja Ta oli metsloomade seas ning inglid teenisid Teda.» (Mk 1:13)

¹⁹ Vrd 2Kn 9:13: «Siis nad kõik võtsid kähku oma kuued ja panid need temale alla, trepiastmete peale, ja nad puhusid sarve ning ütlesid: «Jehu on saanud kuningaks!»»

Pole mingit põhjust arvata, nagu oleks tegemist olnud pilkamisega – see järgnes mõned päevad hiljem: «Ja nad rõivastasid Ta purpurmantlisse ja panid Talle pähe pärja, mille nad olid pununud kibuvitstest, ning hakkasid Teda teretama: «Tervist, juutide kuningas!» Ja nad löid Talle pillirooga pähe ja sülitasid Ta peale ning kummardasid Teda nõtkutatud põlvedega.» (Mk 15:17–19) Need tervitushüüded, mis kõlasid Palmipuudepühal, olid siirad ning võetud Pühakirjast. Markus toob meieni paar lauset, ent pole sugugi välistatud, et Jeesust saatvad inimesed laulsid ühte või mitut psalmi kas tervenisti või vähemalt lõiguti, näiteks: «See on päev, mille Issand on teinud: ilutsegem ja rõõmutsegem Temast! Oh Issand, aita nüüd! Oh Issand, lase hästi korda minna! Õnnistatud olgu, kes tuleb Issanda nimel! Meie õnnistame teid Issanda kojast. Issand on Jumal ja Tema on meile paistnud nagu valgus. Siduge peohvrid köitega altari sarvedeni! Sina oled mu Jumal ja Sind ma tänan! Mu Jumal, Sind ma ülistan! Tänage Issandat, sest Tema on hea, sest Tema heldus kestab igavesti!» (Ps 118:24–29)

Sõnad «Hoosanna! Õnnistatud olgu see, kes tuleb Issanda nimel!» (Mk 11:9) pärinevad otseselt 118. psalmist, kusjuures on tähelepanuväärne, et rahvahulk ei tunnista seeläbi mitte ainult Jeesuse kui inimese messiaanlikku missiooni ja kuninglikku väarikust, vaid vähemalt kaudselt ka Tema jumalikkust (seda muidugi põhjalikult läbi mõtlemata ja endale selgelt teadvustamata).

Jeesus ei tõrju rahvahulga tervitus- ja austushüüdeid, aga tuleb tunnistada, et Ta ei kiida ka takka. Jeesus teab, et «ajastute Kuningana, surematu, nähtamatu, ainsa tõelise Jumalana» kuulub Talle kõik «au ja kirkus igavesest ajast igavesti» (vrd 1Tm 1:17), ent sama hästi teab Ta sedagi, et Tema tund pole veel tulnud ning enne oma kirkusesse minemist antakse Ta «ülempreestrite ja kirjatundjate kätte ning need mõistavad Ta surma ja annavad paganate kätte ning need teotavad Teda ja sülitavad Ta peale ja piitsutavad Teda ja tapavad Ta ära» (Mk 10:35j).

Mida võis Jeesus tunda ja mõelda kõike seda ette teades ning samal ajal ennast vaimustusega tervitavat ja ülistavat rahvahulka vaadeldes? «Vaata, sulle tuleb sinu kuningas, õiglane ja aitaja... alandlik...» (Sk 9:9) Prohvet Sakarja ettekuulutus jätkub: «Mina hävitan Efraimist sõjavankrid ja sõjaratsud Jeruusalemmast, sõjaammudki hävitatakse. Ja Tema kuulutab rahvaile rahu ning valitseb merest mereni, Frati jõest ilmamaa ääreni.» (Sk 9:10)

Selle rahu ja uue alguses eest maksis Kuningas oma verega. Ta tuli selleks, et aidata ja päästa, Ta kuulis oma rahva appihüüdeid – ega kohkunud tagasi ennast nende eest andmast ka siis, kui appihüüetest ja ülistusest sai nõudmine «Löö Ta risti!» Ta on mitte ainult see, kes «tuleb Issanda nimel» (Mk 11:9; Ps 118:26), vaid Ta on Issand, kes on tulnud, et murda kuri, päästa valla kinniseotud ning heita armu kõigi viletsate ja vaevatute peale. Ta on tulnud, et taastada Taaveti kuningriik igavesena, Ta on «läinud üles kõrgesse, viies vangiviidud vangidena kaasa, ning on andnud inimestele ande» (Ef 4:8) Nii on Jeesus täitnud mitte ainult Teda Jeruusalemma sisenemisel saatnud rahvahulga palved, vaid kogu inimkonna igatsused aegade algusest peale.

Jutluseks

Advendiaja esimese pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Sinu Kuningas tuleb alandlikkuses». Kirikukäsiraamat ütleb: «Kirikuaasta esimese pühapäeva piiblitekstit kuulutavad, et Jumal ei ole meist kellestki kaugel. Ta tuleb oma rahva keskele, et kinkida talle uus aeg – pääste aeg. Kogudus tervitab oma saabuvat Kuningat, lauldes hoosiannat ja rõõmustades, et Jeesus on päästnud meid osaduseks Jumala ja üksteisega. Päeva evangeeliumid liidavad advendiaja ja jõulud palmipuudepüha ja ülestõusmispühade sündmustega. [...] Jõulud saavad oma tähenduse vaid koos Kristuse kannatuse, surma ja ülestõusmisega.»

See, et advendiaja esimese pühapäeva evangeeliumiks on luterlikus traditsioonis Jeesuse saabumine Jeruusalemma Suure Nädala alguses, on heaks ja oluliseks meeldetuletuseks, et advendiaeg ei ole mitte ainult (ega isegi mitte esmalt) mõeldud Jeesuse sünnile eelnenud sündmuste meenutamiseks (kuigi sellel ajal on paslik tuua esile eriti Vana Testamendi ettekuulutusi Messia tulemisest), vaid pigem selleks, et meile meelde tuletada, kes on see Laps, kelle sündimist me peagi tähistame, milles seisnes Tema missioon siin maailmas (ja sellest tulenevalt ka meie, Tema jüngrite missioon) ning mida see tähendab nii meie oleviku, tuleviku kui igaviku jaoks.

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Sk 9:9–10) prohvet Sakarja ettekuulutus õiglase kuninga tulemisest, kes on alandlik ja sõidab eesli seljas ning hävitab sõja, kuulutab rahvaile rahu ja valitseb üle kogu ilmamaa.

Teise lugemisaasta Epistlik (1Pt 1:7–12) on apostel Peetruse julgustus pidada kinni usust, mis on justkui tules proovituna läbi katsutud ning mille kaudu neile, kes jäävad ustavaks, saab Kristuse ilmumisel osaks kiitus, kirkus ja au. Ühtlasi meenutab Peetrus oma lugejaile neile kingitud imelist armu, mida on igatsenud ja otsinud ammusel põlvkonnad ja iidset prohvetid ning mille osaliseks on saanud need, kes usuvad Kristusesse.

Koos Kristuse kuninglikust sisenemisest Jeruusalemma kõneleva Evangeeliumiga tunnistavad kõik pühakirjalugemised Jeesusest kui Messias, ammu tõotatud ning igatsetud ja oodatud rahukuningast, kes on tulnud, et päästa lahti kõik, kes on kurja, patu ja surma ahelais, ning kinkida neile, kes Ta vastu võtavad ja Temasse usuvad, oma igavene kuningriik. Milline õnn ja rõõm on olla nende hulgas!

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Pärast seda, kui Jeesus oli kuulutanud Jumala riiki Galileas, teinud rohkesti oma jumalikkusest tunnistust andvaid imetegusid ning kogunud enda ümber hulga

jüngreid, suundus Ta Jeruusalemma poole, et seal kannatada, surra ja surnuist üles tõusta, nõnda oma messiaanlikku missiooni lõpuni täide viies. Jeesus oli tulnud selleks, et anda ennast lunaks paljude eest ning täita iidset, nii Vana Testamendi hilisemate prohvetite, näiteks Sakarja, kui juba esiisade, näiteks Jaakobi kaudu antud töötused. Tõepoolest, Tema ongi see, keda on igatsetud ja oodatud – kes tuleb, et päästa oma rahvas ja kogu maailm nende pattudest.

2. Jeruusalemma ligi jõudes annab Jeesus oma jüngritele korralduse, mis näitab varjamatu selgusega, et Ta teab, kes Ta on ja milleks Ta on tulnud, ning et Ta tahab seda ka teistele teatavaks teha: Jeesus toimib täpselt prohvet Sakarja ettekuulutust mööda, lastes jüngritel tuua endale eeslisälu, mille seljas Ta Jeruusalemma ratsutab. Eesel ei olnud kuninglik ratsu, kuid tegemist oli igati kasuliku ja hinnatud tööloomaga. Siin sümboliseerib kinniseotud ja lahti päästetud eeslisälg siiski pigem patu ahelais olevaid inimesi, keda Jeesus on tulnud vabastama ning kellele Ta on tulnud tooma rahu nii välistest vaenlastest kui nende endi metsiku eeslisäluna taltsutamatumust, patu poolt rikutud loomusest. Jeesus on kuningas, ent mitte taoline kuningas, kes tahaks meie üle vägivallaga võimutseda ja meid aheldada, vaid taoline, kes on tulnud tooma rahu, vabadust ja õigust.
3. Jeesus väärrib kõiges meie kiitust ja tänu, ja nii, nagu Ta ei lükanud tagasi nende inimeste austusavaldusi, kes Teda Jeruusalemma sisenemisel tervitasid, nii ei lükka Ta tagasi meiegi omi. Selle juures on aga möödapääsmatult oluline meeles pidada, millist hinda Jeesus pidi meie lunastamiseks maksma: Ta andis iseennast, suri meie pattude eest, pesi meie süü ja lepitasi meid Jumalaga oma kallil ja püha vere läbi, kusjuures see kõik sündis – inimkonna suurimaks häbiks – nendesamade inimeste pilgete ja teotushüüete saatel, keda Jeesus lõpuni armastas ja kes olid Teda vaid mõned päevad varem ülistushüüetega austanud. Selle kontrasti silme ees hoidmine peaks meil aitama algavat advendiaega õigel viisil pühitseda: tänu ja rõõmuga Issanda tulemise üle, ent samal ajal ka siira patukahetsuse ja sügava meelearandusega, mis toovad Issandale märksa suuremat au kui kõik rõivad ja oksad, mida võiksime Tema teele laotada.